

УДК 340.15 (477)

*Н.С. Стеценко, здобувачка  
при кафедрі історії держави і права  
України і зарубіжних країн  
Національний університет  
«Юридична академія України  
імені Ярослава Мудрого», м. Харків*

### **ГЕНЕЗА ОРГАНІВ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ В УКРАЇНІ ДО СУДОВОЇ РЕФОРМИ 1864 РОКУ**

На сучасному етапі державотворення відбуваються активні пошуки оптимальної моделі виконавчої служби України з метою своєчасного, повного й неупередженого виконання судових рішень, що є важливою гарантією захисту прав та свобод людини і громадянина. У цьому аспекті надзвичайний інтерес становить вивчення історичного досвіду організації й діяльності органів виконання рішень суду в Україні.

Питання становлення й розвитку інституту виконання судових рішень в Україні до Судової реформи 1864 р. фактично ніколи не були предметом самостійного дослідження ні в працях істориків, ні правознавців і лише побічно висвітлювались у роботах таких дослідників, як Р.Х. Валєєва [4], Л.С. Гамбург [5], П.П. Заворотько [10], В.П. Пастухов [16], А.Й. Пашук [17], С.В. Щербак [28] та ін. Така ситуація й обумовлює актуальність обраної теми й вказує на

необхідність подальших наукових розвідок у даному напрямку.

Метою даної публікації є вивчення історії виникнення, становлення й розвитку інституту виконання рішень суду на території України до початку проведення Судової реформи 1864 р. щодо його законодавчої регламентації. Поглиблений аналіз зазначених питань має проводитися за певною періодизацією, під якою треба розуміти її поділ на відповідні хронологічні етапи. При цьому, з нашого погляду, слід зважати, передусім, на час прийняття, дії і втрати юридичної сили тими нормативно-правовими актами, які регулювали інститут виконання судових рішень.

До таких основоположних актів, які деякою мірою регламентували організацію й діяльність указаних органів і забезпечували діяльність суду на території сучасної України треба віднести: «Руську правду», Литовські статuti, «Права, за якими судиться

малоросійський народ», «Звід законів Російської імперії» та ін. Поряд з ними до правових засад інституту виконання рішень суду належало також магдебурзьке право, звичаєве, інші правові норми, які теж мали власну еволюційну періодизацію.

Акцентуємо увагу на тому, що вказані акти в окремі історичні періоди діяли паралельно, тому провести чіткі хронологічні межі між ними фактично неможливо. З урахуванням цього запропонована нами періодизація зумовлюється також особливостями судоустрою й виконання рішень суду на тому чи іншому етапі розвитку української державності.

Поклавши це в основу періодизації історії інституту примусового виконання судових рішень, можемо виділити такі її часові проміжки: (1) період дії «Руської правди», що охоплює етапи Київської Русі (XI-XII ст.), феодально роздробленої Русі (XII – XIV ст.), ранній етап литовсько-руської доби; (2) період дії Литовських статутів 1529, 1566, 1588 років; (3) «козацький період», що характеризується законодавством про інститут виконання судових рішень, яке спирається на різні правові акти гетьманської держави часів другої половини XVII – кінця XVIII ст.; (4) період дії законодавства Російської імперії (кінець XVIII – до 1864 р).

Перший період історії інституту виконання судових рішень пов'язаний з «Руською правдою», оскільки саме вона, за одностайною оцінкою дослідників, займає центральне місце серед джерел права Київської Русі [Див.: 18, с. 222; 27, с. 394]. Поряд із цим, вона стала першим у вітчизняній історії значним актом, що регламентував діяльність судів, приділяючи значну увагу питанням відправлення правосуддя, з якими нерозривно пов'язано й виконання судових рішень.

Загалом же в науковій літературі традиційно вважається, що «Руська правда» не приділяла окремої уваги виконанню рішень суду, хоча в ній і встановлювалися способи виконання рішень (вироків) [7, с. 202]. Позивач сам притягав до суду відповідача, і виконання рішень провадилося сторонами залежно від того, на чю користь воно було винесене. Кредитор сам брав присуджену річ, сам виїздив на присуджену землю, сам вів боржника на торг [4, с. 148]. Сторона, яка виграла справу, мала право відразу забирати з собою річ, яка була предметом спору [21, с. 65]. Княжі слуги, які брали участь у цьому, не були органами виконання рішень [16, с. 86], а лише допомагали стягувачеві за певну плату привести рішення до виконання [2, с. 116], одержуючи за цю допомогу особливе мито [6, с. 2].

Однак ці твердження, як вбачається, повністю не обґрунтовані. Дійсно, хоча в «Руській правді» про органи, що виконували рішення суду, прямо нічого не говориться, для виконання низки судових рішень виникала потреба в залученні представників публічної влади, які від імені князя (держави) застосували б для цього примус або сприяли стягувачеві в цьому. Розвитку таких органів насамперед сприяло ускладнення й розширення судового апарату, що, у свою чергу, нерозривно пов'язано з урізноманітненням і збільшенням судових зборів. Ось чому поряд із суддями з'являється багато допоміжних судових посадовців, серед яких «Руська правда» згадувала тіуна, мечника, дітського, вірника, метельника, ябедників, отроків та ін. [28, с. 512]. Можна припустити, що всі вони тією чи іншою мірою займалися забезпеченням діяльності суду й виконання його рішень, причому кожен з них мав певну спеціалізацію із цих питань. Наприклад, мечники, яких М.М. Тихомиров прямо називає судовими виконавцями [22, с. 154], разом з дітськими були присутні при «випробуванні залізом», отримуючи за це особливу платню. Отрокам за допомогу ішли від суду так звані «судові уроки» (стягнення) за виклик відповідача до суду, що

дало підстави В.Й. Ключевському вказувати на них як на судових приставів [13, с. 97].

Як бачимо, в розглядуваний період виконання судових рішень покладається на судових агентів – представників княжої дружини. Розподіл їх повноважень, зафіксований у «Руській правді» та інших тогочасних пам'ятках, дозволяє зробити висновок про започаткування відокремлення спеціальних органів публічної державної влади, на яких покладається особлива функція – виконання судових рішень.

Необхідно зауважити, що на ранньому етапі Литовсько-руської доби окремі положення з Руської правди впливали на законодавство Литви і Польщі. Так, в Жалуваній грамоті короля Казимира литовському, руському і жмудському духовенству, дворянству, лицарям, шляхті й местичам (2 травня 1457 р.) та в Судебнику короля Казимира (29 лютого 1468 р.) згадуються децькі як допоміжні органи у відправленні судочинства, на які покладалося й виконання рішень суду [26, с. 50, 52].

Другий період характеризується прийняттям Литовських статутів XVI ст., у зв'язку з чим виконання судових рішень послідовно зазнало значних змін: у першому Литовському статуті 1529 р. ще згадуються вижі (ст. 11 розділу 1, ст. 4 розділу 13),

децькі (ст. 4 розділу 3), тіуни (ст. 5 розділу 3, ст. 3 розділу 11) і пристапи (ст. 3 розділу 11), яких можна вважати допоміжними органами у відправленні правосуддя й виконанні судових рішень. Їх існування в цей період віддзеркалює спадкоємність правової традиції Київської Русі. У цей же період у «Статуті на волюки господаря короля у всьому великому князівстві Литовському» від 1 квітня 1557 р. поряд з децькими згадуються войти, яким належало бути присутніми в судах і «справедливости подданому допомагати» (арт. 7) [26, с. 85].

Литовські статuti 1566 р. й 1588 р. передбачають існування при земських судах возного – спеціальної особи для виконання рішень суду. Можна вважати, що ця посада була відома польському праву й раніше. Зокрема, І.Й. Бойко доводить, що цей інститут було сформовано відповідно до Віслицького статуту 1347 року ще в XIV ст. замість коморника. Він мав свою ієрархію: возні генеральні, воєводські, земські, повітові, гродські [3, с. 519]. У науковій літературі його характеризують як судового чиновника, що посідав чільне місце у державних судах [11, с. 62]. Він призначався воєводою за поданням земського суду і шляхти, складав присягу [9, с. 180]. Возний згадується в

арт. 2 розділу 11, арт. 6 розділу 14 Литовського статуту 1566 р., арт. 24 розділу 12 Литовського статуту 1588 р. [Див.: 26, с. 114, 121, 133].

Виходячи із цих положень можемо зробити висновок, що возний, здійснюючи виконання судових рішень, відігравав значну роль у відправленні як кримінального, так і цивільного правосуддя. У кримінальних справах на нього покладалося: проведення огляду постраждалого, місця злочину, визначення розміру заподіяної шкоди. Возний виконував і забезпечувальні функції: вручав виклик до суду або оприлюднював його шляхом прибивання на дверях, забезпечував явку відповідача, в тому числі із застосуванням примусу, тощо. За рішенням суду він здійснював введення нових господарів у володіння нерухомим майном (землями, маєтками, будинками тощо), а також посвідчував публічно-правові дії приватних осіб, тобто виконував своєрідну посвідчувальну функцію. Статут установлював певні гарантії забезпечення діяльності возного: по-перше, його особа вважалася недоторканною, по-друге, за виконання своїх обов'язків він отримував відповідну винагороду від осіб, в інтересах яких діяв.

Посада возного існувала на території України й після виходу її земель зі складу Вели-

кого князівства Литовського і Речі Посполитої. Хронологічно функціонування цього інституту було пов'язано з правовою дією Литовських статутів. При цьому треба враховувати, що на території України ці статuti були основними збірниками права з XIV ст. до 40-х років XIX ст. Їх норми послужили основними джерелами проектів у ході численних спроб кодифікувати «малоросійські права» у XVIII й XIX століттях [27, с. 641, 642].

Третій період історії інституту виконання судових рішень можна умовно назвати «козацьким», оскільки він пов'язаний з існуванням Гетьманщини – козацької держави. У цю добу відносини у сфері виконання рішень суду впорядковувалися нормами різноманітних джерел права: (а) звичаєвого, що склалося в попередні століття; (б) Литовських статутів; (в) магдебурзького права; (г) договірних статей між царським урядом і Гетьманщиною; (д) Гетьманських універсалів та інших актів.

Характерною особливістю досліджуваного періоду було те, що судові рішення виконували суд та адміністративні органи, до складу яких входили особи, які діяли за дорученням гетьмана [1, с. 7]. Наприклад, можна припустити, що рішення Генерального суду, який діяв як вища інстанція для судової сис-

теми України, виконувалися під безпосереднім контролем гетьмана за участі представників генеральної старшини. Крім того, Генеральний суд контролював виконання рішень нижчих судів [8, с. 406]. Виконання рішень полкових судів, які розглядаються як основна ланка судової системи, покладалося на полковий уряд або на нижчестоящих у адміністративно-військовій ієрархії осіб і безпосередньо залежало від полковника, який мав вирішальний вплив на діяльність цих судів [14, с. 85]. Відповідно, всі права щодо виконання рішень сотенних судів, які діяли на території сотень, належали сотенній старшині й сотникові. При цьому сотенні урядники самі вчиняли дії по забезпеченню відправлення правосуддя й виконанню рішень судів – як своїх власних, так і вищестоящих (полкових). Функціонували також сільські суди, виконання рішень яких покладалося на отамана, який разом із тим був і головою цього суду, або ж вирок виконувала сама сільська громада.

Отже, органів, на які покладалося б виконання судових рішень, у цей період інституційно ще не існує. Обов'язки возного, посада якого була скасована разом із попередньою судовою системою, у другій половині XVII до першої половини XVIII

ст. виконували міські слуги [16, с. 486], полкові канцелярії або дрібні шляхтичі й козаки, які знаходилися в особистому услужінні в полковника [5, с. 153].

Окремої уваги заслуговує посада осавула, що існувала в Запорізькій Січі, серед генеральної старшини (генеральний осавул), у полковій і сотенній адміністрації. Дослідники XIX ст. визначали військового осавула Запорізької Січі як міністра юстиції й поліції у війську, який серед іншого розглядав скарги на місці, виконував вирок, організовував озброєне переслідування злочинців [18, с. 612], поєднуючи роль слідчого, виконавця вироків і поліційного чиновника [29, с. 142]. Серед широкого кола його обов'язків один з головних полягав у забезпеченні відправлення правосуддя й виконання судових рішень. Натомість на гетьманщині осавул загалом не мав окресленого кола обов'язків, однак можна вважати, що він переважно займався справами, пов'язаними із забезпеченням відправлення правосуддя, виконанням розшукових і слідчих функцій. За це осавули отримували грошове утримання з державної скарбниці.

Проблеми тогочасного судоустрою й судочинства, у тому числі й виконання судових рішень, зумовили появу в 1743 р. збірника «Права, за якими судиться

малоросійський народ». При судах підкоморському, земському і гродському передбачалося відродження посади возного, не передбаченої в системі козацьких судів. Ще в період його підготовки розробники, розуміючи значущість посади возного як органу виконання судових рішень, зверталися до гетьмана Апостола за роз'ясненнями деяких питань, пов'язаних з організацією цього інституту [12, с. 19, 20]. У названому збірнику ця посада віднесена до «других персон, к суду надлежащих». Положення щодо них містились у главі 7 «Прав» під назвою «О судах, судиях и других персонах, к суду надлежащих, и о содержании правного порядка в делах судебных». Посада возного була виборною. При вступі на неї претенденти мали скласти присягу встановленої форми. Згідно з «Правами» обов'язки возного можна поділити на 3 відносно відокремлені групи: (1) щодо доставлення сторонам судових документів (указів, інструкцій тощо); (2) щодо виконання судових рішень у натурі й у частині майнових стягнень; (3) огляд і посвідчення майнової та фізичної шкоди. «Права» досить чітко закріплювали правовий статус возного, який включав його права, обов'язки, гарантії їх виконання й відповідальність за невиконання або неналежне виконання. У своїй діяльності ця

особа повністю підлягала відповідному суду. Таким чином, започаткований Литовськими статутами правовий інститут возного, на якого покладалося доставлення сторонам судових документів, виконання судових рішень і посвідчення юридично значущих фактів по справі (передусім, заподіяння шкоди), розробники «Прав» спробували відновити більш ніж через століття після його ліквідації.

Збірник «Права, за якими судиться малоросійський народ» в оцінках дослідників залишився «одним з найвидатніших явищ української правничої думки» [20, с.200], але офіційно як законодавчий акт він не був прийнятий.

З метою вдосконалення судової системи України Універсалом від 17.11.1760 р. Кирило Розумовський запровадив реформу судочинства й судоустрою. У цей період до питання щодо відродження інституту возних була привернута особлива увага [15, с. 51], зокрема, що стосується їх виборів [15, с. 65, 92], чисельності при судах і місця проживання [15, с. 103]. За наказом гетьмана Розумовського Генеральний суд мав розробити для них інструкцію, «чтобы оные возные знали, как должность свою порядочно и безупустительно отправлять», і подати йому на апробацію.

Однак цей важливий інститут, як і нова (точніше, поновлена) судова система, проіснували на території України недовго. О.Ф. Кістяківський відмічає, що 20 років потому (в 1783 р.) на Малоросію було поширено «Учреждение о губерниях», а роком пізніше посади возних і подвойських були заміщені земськими ісправниками й городничими згідно із цим законодавчим актом [12, с. 29-30].

Таким чином, наприкінці XVIII – на початку XIX ст. розпочинається новий період в історії виконання судових рішень, основна риса якого – впровадження на території України судової системи й супутніх їй правових інститутів, що було притаманно Російській імперії в цілому.

Із введенням в дію «Учреждения о губерниях» (1775 р.) й «Устава благочиния или полицейского» (1782 р.), прийнятих за період правління Катерини II, в Україні поширюється модель виконання судових рішень поліцією. На рівні повіту цим займався капітан-ісправник та його підлеглі. Причому ст. 245 «Учреждения...» прямо встановлювала, що «земський ісправник сам собою ні на кого не накладає пені або покарання, але це може вчинити суд за законами». У містах ст. 30 «Устава...» встановлювала виключне право управи благочиння (тобто

поліції) приводити в дію повеління правління, рішення палат та інших судів.

Найважливіше місце серед джерел російського права першої половини XIX ст. займав Звід законів Російської імперії, який набув чинності на території України в 1835 р. [18, с. 304]. Питанням виконання судових рішень була присвячена окрема книга Зводу під назвою «Протягнення цивільні». Виконання рішень суду, як і вся інша діяльність щодо забезпечення відправлення правосуддя, доставки судових документів, збирання доказів, оцінки майна тощо, покладалася на поліцію. Як зазначає П.Ф. Щербина, поліцейський чиновник (як правило, малограмотний) був і слідчим, і суддею, і зберігачем земських інтересів [26, с. 64]. Таке злиття судової й поліцейської влади особливо виразно виявлялося в організації й діяльності нижчих земських судів, які очолювалися капітаном-ісправником і мали всю повноту влади в повіті, в межах якого в особі цього органу повністю поєднувалася діяльність з адміністративно-поліцейського управління, відправлення правосуддя й виконання судових рішень.

Саме в такому вигляді інститут виконання рішень суду проіснував у законодавстві, що діяло в українських землях у

складі Російської імперії, безпосередньо до Судової реформи 1864 року.

Спираючись на викладене, можемо зробити деякі висновки. Історія законодавства про виконання рішень суду на українських землях відлічується з існування Київської Русі. Залежно від меж дії нормативно-правових актів, які регламентували суспільні відносини, можна виділити декілька етапів його розвитку. У межах цих періодів інститут виконання рішень суду зазнавав істотних змін. Історично першими органами виконання були княжі слуги – тіуни, вірники, мечники, дітські, отроки та інші, які діяли в умовах, коли суд і князівська адміністрація не розділялися, а виконання рішень суду не відділялося від відправлення правосуддя.

За часів Литовських статутів з'являється перший відокремлений і спеціалізований орган виконання рішень і забезпечення діяльності судів – возний, який поєднував слідчі, посвідчувальні, виконавчі й забезпечувальні повноваження. У той же час виконання в копних судах, а також у судах міст з магдебурзьким правом здійснювалося територіальними громадами.

У козацьку добу суди поєднуються з козацькою адміністрацією, якою і здійснюється виконання судових рішень.



Основними органами виконання останніх у цей час виступають осавули, які діють як у Запорізькій Січі, так і на рівні Генерального суду, полкових, сотенних і сільських судів. Питання про відновлення інституту возного постало при розробці «Прав, за якими судиться малоросійський народ», у яких статусу возного приділена значна увага. За судовою реформою гетьмана

Кирила Розумовського функції виконання судових рішень поклалися на возного.

З того часу, як на територію України поширилося законодавство, а разом з ним і судова й адміністративна система Російської імперії, виконання судових рішень покладається на поліцію. Такий порядок існував до проведення Судової реформи 1864 р.

**Список літератури:** 1. Алмазов А.С. Судебные функции гетмана Левобережной Украины Ивана Самойловича (1672-1687) // История государства и права. – 2010. – № 1. – С. 5-7. 2. Бессарабов В.Г., Тройно П.С. Основы развития института судебных приставов и исполнительного производства в России. (Дореволюционный период) // Право и политика. – 2004. – № 10. – С. 116-124. 3. Бойко І.Й. Органи влади і право в Галичині у складі Польського Королівства (1349-1569 рр.). – Л.: Вид. центр ЛНУ, 2009. – 628 с. 4. Валеева Р.Х. Гражданские взыскания в русском дореформенном процессе // Известия высш. учеб. завед.: Правоведение. – 1961. – № 1. – С. 148-152. 5. Гамбург Л.С. Судебные реформы в Левобережной Украине (Гетманщине) XVIII в.: Дис. ... канд. юрид. наук. – Харьков, 2000. – 224 с. 6. Глушаченко С.Б., Фролов В.В., Гриб В.В. История развития исполнительного производства в России до февраля 1917 г. // История гос-ва и права. – 2002. – № 4. – С. 2-5. 7. Дювернуа Н. Источники права и суд в древней России. Опыты по истории русского гражданского права. – М.: Универ. тип., 1869. – 413 с. 8. Дядиченко В.А. Нариси суспільно-політичного устрою Лівобережної України кінця XVII – початку XVIII ст. – К.: Вид-во АН УРСР, 1959. – 532 с. 9. Історія держави і права України. Підручник. – У 2-х т. – Том 1. / За ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина, В.Д. Гончаренка. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 656 с. 10. Заковортько П.П. До історії законодавства про виконання судових рішень // Пробл. правознавства. – 1967. – Вип. 7. – С. 176-184. 11. Історія держави і права України: Навч. посіб. для студ. юрид. вузів та фак. – К.: Вентури, 1996. – 286 с. 12. Кистяковский А.Ф. Очерк исторических сведений о своде законов, действовавших в Малороссии, под заглавием: Права, по которым судится Малороссийский народ. – К.: Универ. тип., 1879. – 944 с. 13. Ключевский В.О. Сочинения: В 8-ми т. – Т.VI: Специальные курсы. – М.: Изд-во соц.-экон. лит., 1959. – 516 с. 14. Лазаревский А. Суды в старой Малороссии (замечания на монографию Д.П. Миллера «Суды земские, городские и подкоморские в XVIII веке») // Киев. старина. – 1898. – Июль-август. – Т. LXI. – С. 47-91. 15. Миллер Д.П. Очерки из истории и юридического быта Старой Малороссии. I. Суды земские и подкоморские в XVIII в. – Х.: Типография Губернского Правления, Петровский пер., дом № 17-й. – 1895. – 181 с. 16. Пастухов В.П. Законодавство про виконання судових рішень у дореволюційній Росії // Вісн. Київ. ун-ту. – Серія права. – 1969. – № 10. – С. 84-91. 17. Пашук А.Й. Суд і судочинство на Лівобережній Україні в XVII – XVIII ст. (1648-1782) // Антологія укр. юрид. думки. – Т. 3: Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба. – К.: Вид. дім «Юрид. книга», 2003. – С. 475-517. 18. Правова система України: історія, стан та перспективи: У 5-ти т. – Т. 1: Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування й розвитку правової системи України / За заг. ред. М.В. Цвіка, О.В. Петришина. – Х.: Право, 2008. – 728 с. 19. Скальковский А. Как судили и рядили в Сечи Запорожской // Киев. старина. – 1886. – Март. – С. 604-621. 20. Слабченко М.Є. Ескізи з історії «Прав, по которым судится малороссийский народ» // Антологія укр. юрид. думки. – Т. 3: Історія держави і права України: козацько-гетьманська доба.

## **Питання теорії, історії держави та права й державного будівництва**

---

– К.: Вид. дім «Юрид. книга», 2003. – С. 200-212. **21.** *Смыкалин А.С.* Исполнение наказания в Древнерусском государстве // Рос. юстиция. – 2006. – №2. – С. 70-73. **22.** *Тихомиров М.Н.* Пособие для изучения Русской правды. – М.: Изд-во МГУ, 1953. – 192 с. **23.** *Трофанчук Г.І.* Історія держави та права України: Навч. посіб. – К.: Юрінком Інтер, 2011. – 384 с. **24.** Хрестоматія з історії держави і права України: Навч. посіб. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл. / За ред. *В.Д. Гончаренка*. – 3-тє вид., перероб. – К.: Вид. дім «Ін Юре», 2003. – 800 с. **25.** *Щербак С.В.* Адміністративно-правове регулювання виконавчого провадження в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2002. – 16 с. **26.** *Щербина П.Ф.* Судебная реформа 1864 года на Правобережной Украине. – Львов: Вищ. шк., 1974. – 190 с. **27.** Юридична енциклопедія: В 6-ти т. / Голова редкол. *Ю.С. Шемчушенко*. – К.: Укр. енцикл., 1998. – Т. 5: П-С. – 2003. – 736 с. **28.** *Юшков С.В.* Общественно-политический строй и право Киевского государства. – М.: Гос. изд-во юрид. лит., 1949. – 544 с. **29.** *Яворницький Д.І.* Історія запорізьких козаків: У 3-х т. – Т. 1. – Л.: Світ, 1990. – 530 с.

### **ГЕНЕЗИС ОРГАНОВ ИСПОЛНЕНИЯ СУДЕБНЫХ РЕШЕНИЙ В УКРАИНЕ ДО СУДЕБНОЙ РЕФОРМЫ 1864 ГОДА** **Стеценко Н.С.**

Автор изучает основные периоды истории организации и деятельности органов исполнения решений суда в Украине в контексте их законодательной регламентации до Судебной реформы 1864 г. Выделяются и характеризуются органы особенности исполнения решений суда в отдельные исторические периоды. Представлено собственное видение периодизации развития законодательства об исполнении решений суда в Украине с X века до середины XIX века.

*Ключевые слова:* исполнение судебных решений, органы исполнения решений суда, судебный пристав.

### **GENESIS OF BODIES OF EXECUTION OF JUDGEMENTS IN UKRAINE BEFORE JUDICIAL REFORM OF 1864 BY** **Stetsenko N.S.**

The author studies the basic periods of history of the organization and activity of bodies of execution of judgements in Ukraine in a context of their legislative regulation before Judicial reform of 1864. Bodies, and also features of execution of judgements during the separate historical periods are allocated and characterized, own vision of a periodization of development of the legislation on execution of judgements in Ukraine with X to middle XIX centuries is presented.

*Key words:* execution of judgements, bodies of execution of judgements, возний, осавул, судовий the judicial officer.

*Надійшла до редакції 22.06.2011 р.*